

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΥΨΕΛΗ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΦΟΡΑΝ ΚΑΙ ΤΟ ΥΦΟΣ
ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΥΠΟ
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ

***

ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ

Πάντων τῶν Ἰδιομέλων καὶ Δοξαστικῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ, τῆς Λιτῆς, τῶν Ἀποστίχων καὶ τῶν Αἴνων, Ἀπολυτικίων καὶ Κοντακίων, πασῶν τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, τῶν ἑορταζομένων καὶ μὴ ἑορταζομένων Ἀγίων, ὡς καὶ τῶν ἐν τοῖς Μηναίοις εὕρισκομένων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ τε Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου.

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ ΤΡΕΙΣ

ΤΟΜΟΣ Α2

ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΤΟΥΣ ΜΗΝΕΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ ΕΩΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟ

ΛΚΡΙΒΗΣ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ 1883

***

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
“Ο ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΗΣ,,
ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Οί χαρακτήρες Βυζαντινής Μουσικής πού χρησιμοποιήθηκαν γιά τήν έκδοση τοῦ παρόντος ἔργου, σχεδιάστηκαν καί κατασκευάστηκαν ἀπό τόν ἐκδοτικό οἶκο βιβλίων Βυζαντινής Μουσικῆς Ἁγγελικῆς Ἱ. Πολυχρονάκη, τοῦ ὁποίου καί ἀποτελοῦν πνευματική ἰδιοκτησία.

Σύμφωνα μέ τό Νόμο 2121/1993, ἀπαγορεύεται αὐστηρά ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπο ἀναπαραγωγή, φωτοτύπιση ἢ ἀντιγραφή ὁλόκληρου ἢ τμήματος τῆς συγκεκριμένης αὐτῆς ἔκδοσης καθῶς καί ἀνάρτηση μέρους ἢ ὅλου στό διαδίκτυο.

© Ἐκδόσεις Βιβλίων Βυζαντινῆς Μουσικῆς
“Ο ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΗΣ,,

Ἁγγελική Ἱ. Πολυχρονάκη
Δημοκρατίας 69
72100 Ἅγιος Νικόλαος Κρήτης
Τηλ. 28410-23070, 28410-32537
Fax: 28410-23066
www.byzantinemusicbooks.gr
E-mail: info@byzantinemusicbooks.gr

Ἅγιος Νικόλαος - Κρήτης
Δεκέμβριος 2013

Τίτλος βιβλίου:
Μουσική Κυψέλη, Στεφάνου Λαμπαδαρίου

Τόμος Α2, σελίδες 403
Περίεχον τούς μῆνες Ἰανουάριο ἕως Αὔγουστο

Ἐπιμέλεια ἔκδοσης:
Ἱερεῦς Ἀπόστολος Ραυτόπουλος
Θεολόγος - διπλωματοῦχος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς

ISMN: SET 979-0-9013042-2-2
979-0-9013042-3-9

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΥΨΕΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ

Το 1857 ο πρώτος Δομέστικος τῆς Μ.Χ.Ε. Στέφανος, ἐξέδωσε σέ δύο τόμους τή Μουσική Κυψέλη μέ τόν ἐξῆς πλήρη τίτλο: «Μουσική Κυψέλη, περιέχουσα πάντα τὰ Ἰδιόμελα καί Δοξαστικά τοῦ Ἑσπερινοῦ, τῆς Λιτῆς, τῶν Ἀποστίχων καί τῶν Αἰνῶν, Ἀπολυτίκια καί Κοντάκια πασῶν τῶν Δεσποτικῶν καί Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, τῶν ἐορταζομένων Ἀγίων τοῦ ὄλου Ἐνιαυτοῦ τοῦ τε Τριωδίου καί Πεντηκοσταρίου. Κατὰ μέν τὸ μέλος σύμφωνος πρὸς τὸ Δοξαστάριον Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, κατὰ δὲ τὴν προφορὰν πρὸς τὸ τοῦ Κωνσταντίνου Πρωτοφάλτου. Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδίδεται παρὰ Στεφάνου, πρώτου Δομεστίκου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, Τόμος πρῶτος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς τοῦ Γένους Τυπογραφίας 1857». Τό βιβλίον αὐτό ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου του μπορεῖ νά χαρακτηρισθεῖ Νέον Στιχηράριον, ἀφοῦ περιέχονται σ' αὐτό, ἐκτός τῶν Δοξαστικῶν πού περιέχονται στοῦ Δοξαστάριου ἢ καλύτερα τὸ Δοξαστικάριον τοῦ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ 1820 καθὼς καί σέ ἄλλες μεταγενεστέρες ἐκδόσεις, καί ἄλλα στιχηρά ἰδιόμελα, κάτι πού συμφωνεῖ καί μέ τὴν ὕλη τῶν παλαιῶν Στιχηραρίων¹.

Ἀπὸ τούς δύο τόμους, ὁ πρῶτος μέ 608 σελίδες περιλαμβάνει τὰ Δοξαστικά καί στιχηρά Ἰδιόμελα τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐνῶ ὁ δεῦτερος μέ 448 σελίδες, τὰ Δοξαστικά καί στιχηρά Ἰδιόμελα Τριωδίου καί Πεντηκοσταρίου.

---

1. Τα παλαιὰ χειρόγραφα βιβλία μέ αὐτὴ τὴν ὀνομασία, δηλαδή τὰ Στιχηράρια τοῦ ΙΣΤ'-ΙΖ' αἰῶνα, περιεῖχαν συνήθως τὰ στιχηρά ἰδιόμελα τῶν ἐορτῶν τοῦ Μηρολογίου, Τριωδίου καί Πεντηκοσταρίου. Ὅμως τὰ παλιότερα τῆς περιόδου ΙΒ'-ΙΣΤ' αἰῶνα περιεῖχαν ἐπίσης καί τὰ στιχηρά ἀναστάσιμα τοῦ Ἀναστασιματαρίου ἢ τῆς Ὀκτωήχου, τὰ στιχηρά ἀνατολικά, τὰ κατ' ἀλφάβητον δογματικά τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, τὰ ἔνδεκα ἐωθινὰ Λέοντα τοῦ σοφοῦ, ἕτερα θεοτοκία δογματικά, Σταυροθεοτοκία στιχηρά, ἀποδιδόμενα ἐπίσης στὸν Λέοντα σοφόν, τούς ἀναβαθμούς τῶν ὀκτώ ἤχων καί σέ μερικές περιπτώσεις στιχηρά ἀναφερόμενα στή μνήμη τοπικῶν ἁγίων. Γιά ὅλα αὐτὰ βλ. Γρ. Θ. Στάθη, «Χειρόγραφα βυζαντινῆς μουσικῆς - Ἅγιον Ὄρος τόμος πρῶτος - Εἰσαγωγή - 1975».

Τόν τίτλο τοῦ βιβλίου, φαίνεται, τόν ἐμπνεύσθηκε ὁ Στέφανος ἀπό τόν παρεμφερῆ τίτλο τῆς τετράτομης μουσικῆς συλλογῆς τοῦ Θεοδώρου Φωκαέως «Μουσική Μέλισσα»² πού εἶχε ἐκδοθεῖ λίγα χρόνια πρὶν, μέ περιεχόμενο ὡς πρὸς τὰ ιδιόμελα τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅμοιο.

Σχετικά μέ τήν ὕλη τῆς Κυψέλης, γράφει ὁ Στέφανος στόν «πρὸς Τοῖς ἐντευξομένοις» πρόλογό του: «Ἡ ἐν τῇ παρουσίᾳ σειρᾶ τῶν Δοξαστικῶν τῶν ἐορταζομένων Ἀγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, συνηρολογήθη κατὰ μέν τὸ μέλος συμφώνως πρὸς τὸ Δοξαστάριον τοῦ ἀειμνήστου καὶ περικλεοῦς Διδασκάλου Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, κατὰ δὲ τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν πρὸς τὸ τοῦ Γερασμίου Διδασκάλου Κωνσταντίνου τοῦ Πρωτοψάλτου. Τὰ δὲ λοιπὰ, οἶον Κοντάκια, Ἀπολυτίκια, Ἰδιόμελα καὶ Δοξαστικά τῆς Λιτῆς, τῆς ὅλης ἐνιαυσίου περιόδου, τοῦ τε Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, τὸ πλεῖστον ἐξεπονήθησαν ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὸν χρονικὸν ρυθμὸν καὶ τὸ ὕφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, πρὸς τὴν σπουδῆν τῶν ὁποίων πλεῖστους ὅσους ἀγῶνας καὶ μόχθους κατέβαλον, μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας καὶ προσοχῆς ἐπισημειῶν, κατὰ τὸ ἐνὸν, πάσας τὰς ποικιλίας τῆς μελιχρᾶς καὶ παναρμονίου Μούσης Κωνσταντίνου τοῦ Πρωτοψάλτου, κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετῆ παρ' αὐτῶ χοροστασίαν μου».

Βλέπουμε ὁ Στέφανος νὰ ἀναφέρει ὅτι τὰ μέλη, ἐνοῶντας βέβαια τῶν Δοξαστικῶν Ἰδιομέλων, καταχωρήθηκαν «συμφώνως μέ τό Δοξαστάριον», δηλαδή τό μέλος τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου, «κατὰ δέ τόν ρυθμὸν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν πρὸς τό τοῦ πρωτοψάλτου Κωνσταντίνου». Δέν διευκρινίζει ὅμως ὅτι ἐκτός τῶν μελῶν πού ἀναφέρει «ἐξεπονήθησαν» ἀπό τόν ἴδιο τὰ ὑπόλοιπα στιχηρά ιδόμελα τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνει στή συλλογή του, τὰ ἔχει πάρει αὐτοῦσια ἀπό τῆ «Συλλογή Ἰδιομέλων καὶ Ἀπολυτικίων καὶ ἄλλων τινῶν μελῶν... μελισθέντων παρὰ Μανουὴλ πρωτοψάλτου...» πού ἐξέδωσαν ὁ Π. Χαρίσης καὶ ὁ Θ. Π. Παράσχου (Φωκαέας) το 1831, «μεταφράσει καὶ ἐπιστάσιᾳ Χουρμουζίου

---

2. Μουσική Μέλισσα περιέχουσα τὸ Ἄργον καὶ σύντομον Ἀναστασιματάριον. Τὰ στιχηρά ιδιόμελα ἀπασῶν τῶν Δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἐορτῶν καὶ τῶν ἐορταζομένων ἐνδόξων ἁγίων τοῦ ἐνιαυτοῦ τῶν δώδεκα μηνάων, Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου ἔτι δὲ ἐπιτομὴν ἀνθολογίας ἐσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Νῦν πρῶτον ἐκδίδεται εἰς τόμους τρεῖς, παρὰ Θεοδώρου Π. Φωκαέως. Ἀναλώμασι τοῦ ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν. Τόμος πρῶτος. Ἐν Γαλατᾶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς τοῦ Κάστρου τυπογραφίας 1847 (τελικὰ ἐκδόθηκαν τέσσερις τόμοι - ὁ τέταρτος το 1848). Περισσότερα βλ. «Γεωργίου Ἰ. Χατζηθεοδώρου, Βιβλιογραφία τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Περίοδος Α' Θεσσαλονίκη 1999», στίς σελ. 93-95, 98.

Χαρτοφύλακος...»³, τὰ ὁποῖα ἄλλωστε συμπεριέλαβε ὁ Θ. Φωκαέας καί στή Μουσική Μέλισσα.

Ἐξετάζοντας, τώρα, καί συγκρίνοντας τὰ Δοξαστικά ἰδιόμελα ὅπως τὰ καταχωρεῖ ὁ Στέφανος στή συλλογή του μέ ἐκεῖνα τοῦ Δοξασταρίου τοῦ Πέτρου, παρατηροῦμε σέ πολλά ἀπό αὐτά ὅτι, παρά τίς ὅποιες διαφοροποιήσεις καί διασκευές-μερικές φορές ὄχι και τόσο ἐπιτυχεῖς,-σέ γενικές γραμμές διασώζουν τό ἀπέριττο ὕφος τοῦ Πέτρου. Γι' αὐτό, καθώς καί λόγω τῆς περιεκτικότητας τῆς συλλογῆς, ἀλλά καί τῆς μεγάλης ἀπλότητας τοῦ Δοξασταρίου τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου ἢ ἀκόμα καί τοῦ πνεύματος πού ἴσως καθιέρωσε μέ τήν ψαλτική του ἔκφραση ὁ καλλιφωνότατος Κωνσταντῖνος⁴, θεωρήθηκε ὅτι ἡ ἔκδοση αὐτή ἐκφράζει τήν παραδοσιακή ψαλτική ἔκφραση τῆς πατριαρχικῆς μουσικῆς σχολῆς, μέ ἀποτέλεσμα νά προτιμηθεῖ καί νά καταστεῖ πολύ δημοφιλῆς μέχρι καί τίς ἡμέρες μας. Τό γεγονός τῆς ἐπιτυχίας τῆς σειρᾶς αὐτῆς ἀποδεικνύεται ἀπό τό ὅτι ἀκολούθησαν ἐπανειλημμένες ἐπανεκδόσεις της, πού ἐξακολουθοῦν καί σήμερα.

Το 1882 ο υἱός τοῦ Ἰωάννου Πρωτοφάλτου, Δημήτριος, ἐξέδωσε γιά δευτέρα φορά τή «Μουσική Κυψέλη»⁵ σέ δύο πάλι τόμους, ὅμως τόν ἐπόμενο χρόνο (1883) ἐπανεξέδωσε τόν δεύτερο τόμο, μέ πανομοιότυπη προμετωπίδα καί ἐνσωμάτωσε σ' αὐτόν Παράρτημα μέ Δοξαστικά μή

---

3. Συλλογή ἰδιομέλων καί ἀπολυτικίων καί ἄλλων τινῶν μελῶν τῶν δεσποτικῶν καί θεομητορικῶν ἑορτῶν καί τῶν ἑορταζομένων ἀγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριωδίου καί Πεντηκοσταρίου. Μελισθέτων παρὰ Μανουήλ Πρωτοφάλτου ὡς φάλλονται ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καί ἐκδοθέντων παρὰ Π. Χαρίση, καί Θ. Π. Παράσχου. Μεταφράσει καί ἐπιστάσει τοῦ Διδασκάλου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Ἰσὰκ Δὲ Κάστρο καί Ἰγιοί, 1831 ἠωλά. Περισσότερα βλ. Γ. Χατζηθεοδώρου Βιβλιογραφία ὀ.π. σελ.66.

4. Πάντα οἱ καλλίφωνοι πρωτοφάλτες διαμόρφωναν, παρά τα λεγόμενα, προσωπικό ὕφος τό ὁποῖο ἀκολουθοῦσαν οἱ διάδοχοί τους καί ὄχι μόνο. Ἄρκει νά παρατηρήσουμε αὐτό πού συμβαίνει σήμερα μέ τό ὕφος τοῦ Θρασύβουλου Στανίτσα, τοῦ Ἀθανάσιου Καραμάνη, τοῦ Χαρίλαου Ταλιαδώρου, τοῦ Ἐμμανουήλ Χατζημάρκου, Σπυρίδωνα Περιστερή κ.ἄ., γιά νά ἀντιληφθοῦμε, πέραν ἀπό στενοῦς δογματισμούς, τό τί γινόταν καί τότε μέ τόν Κωνσταντῖνο Βυζάντιο, τόν Ἰωάννη Νεοχωρίτη, τόν Νικόλαο Σμύρνης, τόν Ἰωάννη Σακελλαρίδη, καί λίγο ἀργότερα μέ τοὺς καλλίφωνους Γεράσιμο Κανελλίδη, Γεώργιο Σαρανταεκλησιώτη, Νεκτάριο Βλάχο, καθὼς καί γιατί ὄχι, μέ τοὺς Ἰάκωβο Ναυπλιώτη καί Κωνσταντῖνο Πρίγγο.

5. Μουσική Κυψέλη κατὰ τὴν προφορὰν καί τὸ ὕφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ὑπὸ Στεφάνου Λαμπαδαρίου Πάντων τῶν Ἰδιομέλων καί Δοξαστικῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ, τῆς Λιτῆς, τῶν Ἀποστίχων καί τῶν Αἴνων Ἀπολυτικίων, καί Κοινακίων πασῶν τῶν Δεσποτικῶν καί Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, τῶν ἑορταζομένων

έορταζομένων Ἀγίων, δίχως πάντως ἀναφορά στὸν μελοποιό τους (μᾶλλον ἐξυπακούεται ὁ Στέφανος πού ἀναγράφεται ἄλλωστε ἀποκλειστικά στήν προμετωπίδα), γιατί τό ὕφος τους ταιριάζει ἀπόλυτα μέ ἐκεῖνο τῶν ἄλλων τόμων). Τό παράρτημα αὐτό ἀρχίζει ἀπό 1ης Σεπτεμβρίου μέχρι 30 Νοεμβρίου. Μάλιστα, στό τέλος του, ἀναφέρει «Πρὸς τὸ σεβαστὸν δημόσιον» ὅτι καταχώρησε 80 μέλη, ἀντὶ τῶν 40 πού εἶχε προβλέψει καί ὅτι θά συνεχίσει τήν ἔκδοση καί τοῦ ὑπολοίπου παραρτήματος σέ αὐτοτελῆ πλέον ἔκδοση. Πράγματι τό 1884 ἐξέδωσε τό παράρτημα, ἀπό τό τυπογραφεῖο τῶν ἀδελφῶν Κεφαλιδῶν, πλήρες (255 σελίδες) καί αὐτοτελῶς, μέ τόν τίτλο «Παράρτημα μουσικῆς Κυψέλης». Ἐπίσης, τό ἐξέδωσε καί μέ τόν τίτλο «Μουσική Κυψέλη... τόμος τρίτος μὴ έορταζομένων Ἀγίων». Ἐκτοτε ἡ Μουσική Κυψέλη κυκλοφόρησε τρίτομη.

Τό 1898 ὁ ἐκδότης Ν. Μιχαλόπουλος, μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ ἱεροφάτλη Θεοδ. Ν. Χανιώτου, ἐξέδωσε τὴ Μουσική Κυψέλη⁶, μέ τήν τρίτομη πλέον μορφή της «ὡς ἀνατύπωση» τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1882. Σημειῶνῶ ὅτι ὁ τρίτος τόμος κυκλοφόρησε τό ἐπόμενο ἔτος 1893 ὡς δευτέρη ἔκδοση. Στό τέλος καί τῶν τριῶν τόμων αὐτῆς τῆς ἔκδοσης, «προσετέθησαν καί τινά ἀνέκδοτα μαθήματα ὑπὸ Φωκίωνος Βάμβα». Στήν προμετωπίδα ἡ Μουσική Κυψέλη, ἀναγράφεται ὡς «Νέα»! Μήπως ἐπειδὴ σ' αὐτὴ τήν ἔκδοση περιλαμβάνονται καί μέλη τοῦ Φ. Βάμβα; Ἐπίσης, παρατηροῦμε, τόσο στή δευτέρη ἔκδοση ὅσο καί στήν τρίτη, νά ἀπαλείφεται ἀπό τίς προμετωπίδες ἐντελῶς ἢ ἀναφορά στὸν Κωνσταντῖνο. Ἰδιαιτέρα στή δευτέρη πού ὁ Στέφανος ἀναφέρεται ὡς ὁ μελοποιός (βλ. ὑπόσημ. 5). Στόν πρῶτο τόμο τῆς τρίτης αὐτῆς ἔκδοσης τῆς Μουσικῆς Κυψέλης, προτάσσεται 13σέλιδος, μᾶλλον φλύαρος «Πρόλογος» τοῦ Φ. Βάμβα, στὸν ὁποῖο ὁ συντάκτης του ὑπεραμύνεται, κυρίως, «τῆς πατρῶας μουσικῆς» καί καταφέρεται ἐναντίον τῆς «φραγκομανίας» καί «ξενομανίας» τῶν συνηγῶρων τῆς «χαβιαροφραγκοθεατρομουσικῆς»! Ἐπίσης στίς σελ. ιγ'-ιδ'

Ἀγίων τοῦ ὄλου Ἐνιαυτοῦ τοῦ τε Τριωδίου καί Πεντηκοσταρίου εἰς τόμους δύο. Τόμος Α', αὔθις ἐκδιδόμενος ὑπὸ Δ. Ἰωάννου Πρωτοφάτλου Ἀδεία καί ἐγκρίσει τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδευσεως ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἰ. Παλλαμάρη Πέραν, πλησίον τοῦ Μπὸν Μαρσέ 1882». Περισσότερα βλ. Γ. Χατζηθεοδώρου Βιβλιογραφία, ὅ.π. σσ.166-68.

6. Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου καί Στεφ. Λαμπαδαρίου Νέα Μουσική Κυψέλη κατὰ τήν προφορὰν καί τό ὕφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Περιεκτική. Πάντων τῶν Ἰδιομέλων καί Δοξαστικῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ, τῆς Λιτῆς, τῶν Ἀποστίχων καί τῶν Αἰνῶν, Ἀπολυτικίων, καί Κοντακίων πασῶν τῶν Δεσποτικῶν καί Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, τῶν έορταζομένων καί μὴ έορταζομένων Ἀγίων ὡς καί τῶν μὴ ἐν τοῖς Μηναίοις εὑρισκομένων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ τοῦ τε Τριωδίου καί

υπάρχει σημείωση του εκδότη σχετικά με την καταχώρηση των «μουσουργημάτων» του Φ. Βάμβα⁷.

Άρκετά χρόνια μετά και συγκεκριμένα το 1968 και τό 1998 ή Μουσική Κυψέλη, λόγω της σπανιότητάς της, επανεκδόθηκε από τον μουσικό Οίκο «Ο Μιχ. Πολυχρονάκης»⁸. Σήμερα, μέ νέα έκτύπωση και επιμελημένη εμφάνιση (μεγάλα μουσικά στοιχεία, και απαλειφή παλαιότερων τυπογραφικών σφαλμάτων), ό δραστήριος σέ εκδόσεις βιβλίων βυζαντινής μουσικής Μουσικός Οίκος, προβαίνει σέ άλλη μιá επανέκδοση της σπουδαιότητας και αναντικατάστατης μουσικής αúτης συλλογής⁹.

Έγγραφα στήν Κάλυμνο
στίς 27-7-2012

Γεώργιος Ί. Χατζηθεοδώρου
Άρχων Μαΐστωρ Μ.Χ.Ε.

Πεντηκοσταρίου έν ή προσετέθησαν και τινα ανέκδοτα μαθήματα υπό Φωκίωνος Βάμβα εις τόμους τρεις. Τόμος πρώτος του ένιαυτου, έπισήμων έορτών. Έκδίδονται νύν τό τρίτον δαπάνη Ν. Μιχαλοπούλου, επιμελεία δέ Θεοδ. Ν. Χανιώτου ιεροφάλτου. Ανατύπωση της έν Κωνσταντινουπόλει εκδόσεως του 1882. Έν' Αθήναις παρά τῷ εκδότη Ν. Μιχαλοπούλω Όδός Γλάδστωνος, παρά τα Χαυτεία». Περισσότερα βλ. Γ. Χατζηθεοδώρου Βιβλιογραφία, ό.π. σσ. 205-7, 211

7. Ο Φωκίων Βάμβα, - ο Γεώργιος Παπαδόπουλος στην Ίστορία του τόν αναφέρει ως λογίότατο, γλωσσομαθή και γνώστη της ήμετέρας και της ευρωπαϊκής μουσικής-, στίς μελοποιήσεις του σαφῶς επηρεασμένος από τήν τεχνοτροπία του Νικολάου Σμύρνης, και στήν προσπάθεια νά αποδώσει τήν έννοια του κειμένου- και για τό έντεχο της έκφρασης-, χρησιμοποιεί αναλύσεις και μελικά σχήματα σχετικά έξεζητημένα για τήν εποχή του, μερικά από τά όποια συναντούμε σέ σημερινούς έρμηνευτές.

8. Μουσική Κυψέλη κατά τήν προφοράν και τό ύφος της του Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας υπό Στεφάνου Λαμπαδαρίου. Περιεκτική. Πάντων τών Ίδιομέλων και Δοξαστικῶν του Έσπερινοῦ, της Λιτής, τών Αποστίχων και τών Αΐνων, Απολυτικίων, και Κοντακίων πασῶν τών Δεσποτικῶν και Θεομητορικῶν Έορτών, τών έορταζομένων Αγίων του όλου Ένιαυτου του τε Τριωδίου και Πεντηκοσταρίου εις τόμους τρεις. Ακριβής ανατύπωση της εκδόσεως του 1883. Έκδόσεις βιβλίων βυζαντινής μουσικής «Ο Μιχ. Ί. Πολυχρονάκης» Νεάπολις Κρήτης.

9. Σημείωνω ότι τή Μουσική Κυψέλη έξέδωσε «διωρθωμένη εκ του πρωτοτύπου κειμένου του 1883» και ή Μονή Γρηγορίου του Αγίου Όρους κατά τό παρόν έτος (πρώτοι μήνες του 2012) σέ τρεις τόμους μέ αναδιάταξη της ύλης της, στήν όποία τό περιεχόμενο του τρίτου τόμου μέ τά Δοξαστικά και ιδιόμελα τών μή έορταζομένων Αγίων, κατανέμεται στους δύο πρώτους τόμους, ένῶ στόν τρίτο τόμο περιλαμβάνεται ή ύλη του Τριωδίου και Πεντηκοσταρίου.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Μέ τή χάρη καί τήν εὐλογία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ προβαίνουμε στήν ἐπανέκδοση τῆς «ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΥΨΕΛΗΣ» τοῦ Στεφάνου Λαμπαραρίου.

Τό κλασσικό αὐτό ἔργο ἀποτελεῖ ἕνα πραγματικό θησαυρό γιά ὄλους ὅσοι διακονοῦν στό ἱερό ἀναλόγιο καί λόγω τοῦ περιεχομένου του καί ἐπειδή, ὅπως ἀναφέρει ὁ κ. Γεώργιος Χατζηθεοδώρου στήν εἰσαγωγή τῆς παρούσης ἐκδόσεως, ἀποτυπώνει «τήν παραδοσιακή ψαλτική ἔκφραση τῆς Πατριαρχικῆς μουσικῆς σχολῆς».

Οἱ προηγούμενες ἐκδόσεις τῆς «ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΥΨΕΛΗΣ» παρουσίαζαν κάποιες ἐλλείψεις τόσο σέ τεχνικό ἐπίπεδο, ὅσο καί στόν τομέα τοῦ μουσικοῦ καί τοῦ ὕμνολογικοῦ κειμένου. Αὐτό εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα μικρά καί δυσανάγνωστα τυπογραφικά στοιχεῖα, πού σέ συνδυασμό μέ τά τυπογραφικά καί ὀρθογραφικά λάθη, τόσο τοῦ μουσικοῦ ὅσο καί τοῦ ποιητικοῦ κειμένου, δυσχέραιναν τό ἔργο τῶν ἱεροψαλτῶν καί καθιστοῦσαν ἐπιτακτική τήν ἀνάγκη μιᾶς ἐπανεκδόσεως τοῦ ἔργου, ἀπηλλαγμένου ὁμως, κατά τό δυνατόν, ἀπό τίς προαναφερθεῖσες ἀστοχίες καί ἀτέλειες.

Ἦς ἐκ τούτου οἱ ἐκδόσεις «Ὁ Μιχαήλ Ἰ. Πολυχρονάκης» προχωροῦν στήν ἐπανεκτύπωση τῆς «ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΥΨΕΛΗΣ» μέ σύμμαχο τίς νέες σύγχρονες τυπογραφικές μεθόδους, πού παρέχουν τή δυνατότητα ψηφιακῆς ἐκτύπωσης μέ μεγάλους, καλαίσθητους μουσικούς χαρακτήρες καί εὐκρινῆ, εὐανάγνωστη γραμματοσειρά γιά τό ποιητικό κείμενο. Ἡ τεχνική δυσκολία πού προέκυψε ἀπό αὐτή τήν ἀλλαγῆ ἦταν ὅτι, λόγω τοῦ μεγαλύτερου μεγέθους τῶν νέων στοιχείων, ὁ πρῶτος τόμος τῆς «ΚΥΨΕΛΗΣ» ἀυξήθηκε κατά πολύ σέ ὄγκο. Ἔτσι κρίθηκε ἀναγκαῖα ἡ ταξινόμηση τοῦ ὕλικου σέ δύο τόμους, τόν τόμο Α1 πού περιέχει τούς μῆνες Σεπτέμβριο ἕως Δεκέμβριο, ἐκ 320 σελίδων καί τόν τόμο Α2 πού περιέχει τούς μῆνες Ἰανουάριο ἕως Αὐγούστο, ἐκ 400 σελίδων, γιά πρακτικούς καί μόνο λόγους.

Πέρα ἀπό τά παραπάνω τεχνικῆς φύσεως ζητήματα, γιά τήν παροῦσα ἔκδοση καταβάλλαμε κάθε προσπάθεια καί ἐπιμέλεια γιά νά ἐξαλείψουμε κατά τό δυνατόν τίς διάφορες ἀτέλειες. Πρός τοῦτο ἐντοπίσαμε καί προσπαθήσαμε νά διορθώσουμε κατά πρῶτον τά τυπογραφικά καί ὀρθογραφικά λάθη τῶν ὕμνογραφικῶν κειμένων.

Ἐπειτα, σέ ἀρκετές περιπτώσεις, διαπιστώσαμε πώς ἔλειπαν ἀπό τά κείμενα ὀλόκληρες λέξεις ἢ φράσεις. Π.χ. σέ τροπάριο τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ὑπῆρχε ἡ γραφή «διά σεισμοῦ ἀπειλῆς», ἀντί τοῦ ὀρθοῦ «διά τῆς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς». Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι, γιά νά ἐντάξουμε στό κάθε μάθημα τίς παραλειφθεῖσες λέξεις καί φράσεις, προσθέσαμε καί νέα φθογγόσημα προσέχοντας παράλληλα νά διατηρηθοῦν οἱ κλασσικές μουσικές θέσεις καί οἱ μετρικοί πόδες, διά τῆς χρήσεως χρονικῶν σημείων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὅπου αὐτό ἐκρίθη ἀναγκαῖο.

Ἄλλοῦ παρετηρήθη το φαινόμενο νά ὑπάρχουν στά μουσικά κομμάτια ἄλλες λέξεις ἀπό αὐτές πού διαλαμβάνονταν στά Μηναιᾶ. Στήν κατάληξη ἑνός στιχηροῦ, φερ' εἰπεῖν, ἦταν γραμμένο «ὡς ἀγαθός καί φιλόανθρωπος» ἀντί τοῦ «ὡς ἐλεήμων καί φιλόανθρωπος».

Ἀκόμη, τά τροπάρια ὀρισμένων ἐορτῶν εἶχαν διαφορετική σειρά ἀπό αὐτή τῶν Μηναιῶν. Π.χ. ἡ Ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς τῶν Προπατόρων, στήν πρωτότυπη ἔκδοση εἶχε τεθεῖ μετά τήν Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐνῶ στό Μηναιῶ τοῦ Δεκεμβρίου βρίσκεται στήν 11η τοῦ Μηνός. Ἔτσι ἀλλάξαμε τή διάταξη γιά νά συμμορφωθοῦμε πρὸς τά Μηναιᾶ. Ὡς βάση γιά τήν διόρθωση τοῦ κειμένου τῶν ὕμνων χρησιμοποιήθηκαν τά ἔντυπα Μηναιᾶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πολλά λάθη συναντήσαμε καί στό μουσικό κείμενο. Παρακάτω παραθέτουμε μερικά ἀπό τά πιό συνήθη ἀπό αὐτά πού ἐντοπίσαμε. Πολλές φορές ἀντί γιά τήν γραφή ὑπῆρχε ἡ γραφή καί ἀντιστρόφως. Ἀπό κάποιες συνθέσεις χαρακτηρῶν ἔλειπε μία ὑψηλή ἢ ἓνα κέντημα μέ ἀποτέλεσμα ἡ μουσική γραμμὴ νά καταλήγει σέ ἄλλο φθόγγο ἀπό αὐτόν πού ἔδειχνε ἡ μαρτυρία. Ἐπίσης δέν ἦταν λίγες οἱ φορές πού ἔλειπε ἓνα κλάσμα ἢ ἓνα γοργό ἢ ἀντί γιά γοργό χρειαζόταν ἀργό. Σέ κάποια μαθήματα ἦταν λάθος ὀλόκληρες οἱ μαρτυρίες ἢ τά μαρτυρικά σημεία κ.ἄ. Ἐπίσης θά θέλαμε νά σημειώσουμε ὅτι τό Ὀκτάηχο Δοξαστικό τοῦ Ἐσπερινοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «Θεαρχίῳ Νεύματι», στό πρωτότυπο, ἄρχιζε ἀπό τήν καινούργια βάση τοῦ Α' ἤχου, τόν φθόγγο Πα. Ὅμως τό Δοξαστικό αὐτό, ὅπως διδαχθήκαμε ἀπό τόν Ἄρχοντα Λαμπιτάριον τῆς Μ.Τ.Χ.Ε. καί σεβαστό μας δάσκαλο Ἐλευθέριο Γεωργιάδη, ἀλλά καί ἀπό ἄλλους Δασκάλους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἶναι ἀπό τά λίγα μαθήματα πού ψάλλεται στήν ἀρχαία βάση τοῦ ἤχου, τόν φθόγγο Κε. Ἔτσι, στήν παροῦσα ἔκδοση τό ἐπαναφέραμε στήν παλαιὰ βάση.

Παράλληλα μέ τή διόρθωση τῶν κακῶς κειμένων στά μουσικά καί τά ὕμνολογικά κείμενα, χωρίσαμε τά μαθήματα σέ ρυθμικούς πόδες πρός διευκόλυνση πρωτίστως τῶν σπουδαστῶν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἀλλά καί τῶν λοιπῶν διακόνων τῆς ψαλτικῆς τέχνης.

Ἐπιθυμοῦμε, τέλος, νά διαβεβαιώσουμε τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστες ὅτι ἡ πολύωρη καί ἐπίπονη ἐνασχόλησή μας μέ τά μουσικά καί ὕμνογραφικά κείμενα τῆς «Μ. ΚΥΨΕΛΗΣ», εἶχε ἀμιγῶς διορθωτικό καί διόλου παρεμβατικό χαρακτήρα. Ἔτσι δηλώνουμε ὑπεύθυνα ὅτι τό ἀνά χείρας πόνημα ἀποτελεῖ πιστή ἀντιγραφή τῆς Πατριαρχικῆς ἐκδόσεως τοῦ 1857.

Αἰτούμενοι τήν ἐπιείκεια πάντων τῶν φιλομούσων γιά τίς τυχόν ἀβλεψίες καί ἀτέλειες, εὐχόμαστε οἱ δύο αὐτοί πρῶτοι τόμοι τῆς «ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΥΨΕΛΗΣ» πού παραδίδουμε στοὺς μύστες τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, καθώς καί οἱ ἄλλοι δύο, ὁ δεύτερος τοῦ Τριωδίου καί ὁ τρίτος τῶν μῆ ἑορταζομένων ἀγίων, πού σύν Θεῷ, θά ἀκολουθήσουν, νά ἀποτελέσουν ἕνα χρήσιμο βοήθημα γιά ὅσους ἀσχολοῦνται μέ τήν ἱερή τέχνη τοῦ ψάλλειν.

Ἰερεύς Ἀπόστολος Ραυτόπουλος
Θεολόγος - διπλωματοῦχος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς

ΜΗΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ Α΄. Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
 ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Εἰς τόν Ἑσπερινόν, Ἰδιόμελα. ᾠχος λδ΄. Νη.

 Ο υ γ κα τα βαι νων ο Σω ω τηρ τω γε νει τω

 ω ω ν α αν θρω ω ω πων κα τε δε ξα το

 σπαρ γα νων πε ε ε ε ρι βο ο λην ου ου ουκ

 ε βδε λυ υ ξα α το σαρ κο ος την πε ρι το

 ο μην ο οκ τα η με ε ρος κα τα την Μη η

 τε ε ε ρα ο αναρ ρο ο ος κα α τα τον Πα

 α α τε ε ε ε ρα αυ τω πι στοι βο ο η

 η η η η η η σω μεν συ ει ει ο θε ο ο

 ο ο ος η η η η μω ων ε λε η σο ο ο

ο ον η η η η μας

γ
δ

Ο υκ ε παι σχυν θη ο πα να γαθος θε ε ος

β
κ

της σαρ κο ος την πε ρι το ο μη ην α ποτ μη

η η θη η η η ναι αλλ ε ε δω κεν ε

α αυ τον τυ υ πον και αι υ πο γρα αμ μον

πα α α σι ι προς σω τη η η ρι ι ι ι

αν ο γαρ του Νο μου Ποι η η της τα του Νο

ο μου εκ πλη η ροι και των Προ φη των τα κη ρυ

χθεν τα πε ε ε ε ρι ι α αυ του ο παν τα

πε ρι ι ι ε ε ε ε χω ων δρα α α κι

και εν σπαρ γα α νοις ει ει λη η η θεις Κυ υ υ

ρι ε δο ο ο ξα α α α σοι

Δόξα. Ἦχος λδ'. Νη.

Ο ο φ ι α α ς ε ε ρ α α σ τ η ς γ ε ν ο μ ε ν ο
 ο ο ς Ο ο ο ο σ ι ι ε ε κ α ι π α ν τ ω ν τ ω ω ν
 ο ο ο ν τ ω ω ν ὁ ἴ τ η ν π ρ ο ς θ ε ο ν π ρ ο κ ρ ι ν α ς σ υ υ μ
 β ι ι ι ω ω ω ω σ ι ν ὁ ἴ μ ε λ ε τ η ν θ α α ν α α
 α τ ο υ ε ι κ ο ο τ ω ς τ ω β ι ω κ α τ ε ε ε λ ι ι
 ι ι π ε ς τ α γ α ρ σ α α ρ κ ο ο ς π α α α θ η η
 ε γ κ ρ α τ ε ι α α ς π ο ο ο ν ο ι ς σ ε α υ τ ω ω π ε ρ ι ε
 ε λ ο ο ο ο ο μ ε ε ε ε ν ο ς κ α ι θ ε ι ε ι
 ο υ μ ε λ ε ε ε ε τ η Ν ο ο ο μ ο υ ο υ α δ ο λ ω
 τ ο ν τ η ς ψ υ υ χ η ς τ η ρ η σ α ς τ ο α α α ξ ι ι
 ι ι ι ω ω ω ω μ α α ρ ε τ η ς π ε ρ ι ο υ ο υ σ ι

ι ι α ⁶ ο λον της σα αρ κος το ο φρο νη η μα ^Δ
 καθ υ πε ε τα ξας τω πνε ε ευ μα α α α τι ³
 δι ο σα ρ κα μι ση η η σα ας ⁴ και κο σμον και ³
 αι κο ο σμο ο κρα α α το ο ο ρα ^Δ πα
 ρι στα με νος τω Χρι ι στω αι τη η σαι ταις ψυ
 χαι αι αι αι αις η η η η μω ων το με γα ε
 ε ε λε ε ε ε ος ³

Καί Νῦν τῆς Ἑορτῆς.
 Ἰδιόμελα τῆς Λιτῆς. Ἦχος γ'. ἠΐ Γα.

Χ ρι στον ει ει σοι κι σα α α με νος εν τη
 η η η η ψυ υ χη η η σου ³ δι α της κα
 θα ρας σσ πο ο ο λι ι τει ει ει ας ⁹ την
 πη γη η ην τη ης ζω ω η ης ⁴ ι ε ρο

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ Α2

ΜΗΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Α΄.	Ἡ Περιτομή τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί Βασιλείου τοῦ Μεγάλου	Σελ.	11
Ε΄.	Ἡ Παραμονή τῶν Θεοφανείων Εἰς τὴν Α΄. Ὡραν	»	24
	Εἰς τὴν Γ΄. Ὡραν	»	26
	Εἰς τὴν ΣΤ΄. Ὡραν	»	30
	Εἰς τὴν Θ΄. Ὡραν	»	35
ΣΤ΄.	Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια	»	48
	Εἰς τὸν Ἁγιασμόν	»	70
Ζ΄.	Τοῦ Τιμίου Προδρόμου καί Βαπτιστοῦ Ἰωάννου	»	73
ΙΖ΄.	Τοῦ ὀσίου πατρός ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου	»	78
ΙΗ΄.	Τῶν ἐν ἀγίοις Πατέρων ἡμῶν Ἀθανασίου καί Κυρίλλου	»	87
Κ΄.	Τοῦ ὀσίου Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου	»	98
ΚΕ΄.	Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρός ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου	»	104
ΚΖ΄.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου	»	111
Λ΄.	Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου	»	114

ΜΗΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Β΄.	Ἡ ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ .	»	129
Γ΄.	Τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους	»	153
ΚΕ΄.	Ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου .	»	169

ΜΗΝ ΜΑΡΤΙΟΣ

Θ΄.	Τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων	»	173
ΚΕ΄.	Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου . . .	»	182

ΜΗΝ ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΚΓ΄.	Τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου	»	201
------	---	---	-----

ΜΗΝ ΜΑΪΟΣ

Β΄.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου	»	216
ΚΑ΄.	Τῶν ἁγίων μεγάλων βασιλέων καὶ Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης	»	217

ΜΗΝ ΙΟΥΝΙΟΣ

ΚΔ΄.	Τό Γενέθλιον τοῦ τιμίου Προδρόμου	»	230
ΚΘ΄.	Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου . . .	»	251

ΜΗΝ ΙΟΥΛΙΟΣ

Α΄.	Τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ . . .	»	273
Β΄.	Ἡ κατάθεσις τῆς ἁγίας ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου .	»	278
ΙΑ΄.	Τῆς ἁγίας Εὐφημίας	»	281
Κ΄.	Τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ	»	284
ΚΒ΄.	Τῆς ἁγίας Μυροφόρου καὶ Ἰσαποστόλου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς	»	295
ΚΕ΄.	Ἡ Κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄννης	»	298
ΚΣΤ΄.	Τῆς ἁγίας ὀσιομάρτυρος Παρασκευῆς	»	301
ΚΖ΄.	Τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰαματικοῦ Παντελεήμονος	»	304

ΜΗΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Α΄	Ἡ Πρόοδος τῶν Τιμίων Ξύλων τοῦ Σταυροῦ καὶ τῶν ἁγίων Μακκαβαίων	»	316
ΣΤ΄.	Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος	»	327
ΙΕ΄.	Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου	»	353

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ